

El luxemburguès

per Albert Jané

Un dia, a París, sopant al Grand Café des Capucins, a la taula del costat –a París, les taules estan molt juntes, gairebé l’una a tocar de l’altra– hi havia una parella de mitja edat. Ell era un senyor alt i ros, d’aspecte germànic. No és que em fixés com parlaven, però aquell bon senyor, potser interpretant malament alguna llambregada de curiositat per part meva, o qui sap si amb el desig d’afermar la seva identitat, se’m va adreçar per dir-me que havia notat que m’intrigava la llengua en què s’expressaven i em va aclarir que parlaven luxemburguès. No el vaig desmentir en la seva suposició i em vaig interessar per la seva llengua. Li vaig aclarir que jo no havia estat mai a Luxemburg però que, naturalment, sabia molt bé on era. I havent-li demanat si el luxemburguès era una variant o dialecte del francès o de l’alemany, em va dir que *fifty-fifty*.

La GEC, en l’article *llengua*, inclou el luxemburguès dins l’apartat de llengües germàniques, com una llengua més, talment com el frisó o el danès. En canvi, en *Luxemburg* diu que la majoria dels habitants parlen luxemburguès, un dialecte germànic. I en *luxemburguès* no diu absolutament res de la llengua. En l’article *alt-alemany* diu que l’alt-alemany inferior occidental és un dialecte alemany que comprèn els parlars de diversos

territoris, entre els quals esmenta el Gran Ducat de Luxemburg. Bernard Pottier (*Les langues du monde*) no diu absolutament res del luxemburguès. Els Castellanos i Mario Pei també l’ignoren totalment.

En la revista *Noves SL 27*, de l’Institut de Sociolingüística Catalana (desembre de 1998) hi ha un article, signat per Teresa Vilaró i Ferran Lozano, que conté tota la informació desitjable sobre el luxemburguès (*Letzebuergesch*). Diu que «encara que percebut pels seus parlants com una llengua diferent, és en realitat una de les variants occidentals més arcaïques de les parles alemanyes, i més concretament del fràncic mosel·là». També diu que «el seu àmbit d’ús s’estén més enllà de les fronteres actuals del país i se li reconeixen diversos dialectes», i que «el dialecte central és el que s’ha pres com a base de l’estàndard o koiné». I, encara, que «és de bon to social el domini de la variant central del luxemburguès amb una bona presència de gal·licismes que, alhora que posen de manifest un bon coneixement de la llengua francesa, permeten salvar les llacunes dels neologismes i d’altres mots no previstos per la llengua nacional». Això darrer lliga molt amb el *fifty-fifty* del meu veí de taula del Café des Grands Capucins.♦

